

การศึกษาการใช้คำนามที่นำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามจากบทสนทนา
ในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ

THE USES OF NOUNS AS PERSONAL PRONOUNS
IN THAI LANGUAGE LEARNING MATERIALS FOR FOREIGNERS

นพาวรรณ ใจสุข¹, โกวิท พิมพวง, และเมธาวี ยุทธพงษ์ธาดา

Napawan Jaisook¹, Kowit Pimpuang, Methawee Yuttapongtada

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Department of Thai Language Faculty of Humanities Kasetsart University

Email: Napawan.j@ku.th¹

Received 17 October 2022; Revised 17 June 2023; Accepted 31 October 2023.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้คำนามซึ่งนำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้แนวคิดภาษาศาสตร์สังคม เก็บข้อมูลจากบทสนทนาในหนังสือเรียนระหว่างปี พ.ศ. 2543-2564 และเก็บข้อมูลจากบทสนทนาในสื่อสังคมออนไลน์ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นสื่อที่ใช้เรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่เรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษและภาษาจีน โดยวิเคราะห์เนื้อหา เขียนบรรยายเชิงพรรณานำเสนอร่วมกับตารางแสดงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า คำนามซึ่งนำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามพบ 10 ประเภทได้แก่ 1) คำเรียกญาติแท้ 2) คำเรียกญาติที่ไม่ใช่ญาติ 3) คำเรียกตามบุคคลอื่น 4) ชื่อบุคคล 5) คำเรียกอาชีพ 6) คำนำหน้ายศ ตำแหน่ง 7) คำหรือวลีแสดงความรู้สึก 8) คำยืมจากภาษาอื่น 9) คำซึ่งใช้พูดกับพระสงฆ์ และ 10) คำราชาศัพท์ คำนามที่พบนิยมนำมาใช้แทนคำบุรุษสรรพนามเรียงจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ชื่อบุคคล คำเรียกญาติและคำเรียกอาชีพ ส่วนคำที่พบน้อยได้แก่ คำซึ่งใช้พูดกับพระสงฆ์และคำราชาศัพท์ เพราะสื่อการเรียนมีสถานการณ์เกี่ยวกับพระสงฆ์และราชวงศ์น้อยมาก และยังพบว่าการใช้คำนามซึ่งนำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ด้านสังคมได้แก่ เพศ อายุ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาในเรื่อง บทบาท คือการรู้จักกัน ความสนิทสนม และกาลเทศะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ด้านวัฒนธรรมได้แก่ ความอาวุโส ความอ่อนน้อม ความเคารพ การยกย่องให้เกียรติ ความรักใคร่เอ็นดู ความเป็นพวกพ้อง เป็นต้น

คำสำคัญ: คำบุรุษสรรพนาม; สื่อการเรียน; ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ

ABSTRACT

This research has the objectives to study the uses of nouns as personal pronouns in Thai language learning materials designed for foreigners. This research was a qualitative study using the concept of social linguistics. Collection of data from conversations in textbooks during

the year 2000-2021. and collected data from conversations in social media as of December 31, 2021, which are media used to learn Thai for foreigners learning using English and Chinese by analyzing content. Write a descriptive narrative and present it together with relevant data tables. Statistics used in data analysis are frequency and percentage.

The results showed that there were 10 types of nouns that were used as personal pronoun, namely: 1) kin terms 2) pseudo kin terms 3) teknonymy terms 4) Names of persons 5) occupation terms 6) Prefixes, titles, positions 7) Sentiment words or phrases 8) Foreign loan words 9) Words used for speaking to monks 10) Royal words. In addition, it was found that the first three nouns used as personal pronouns in descending order were names of persons, pronouns used for relatives and pronouns used for occupations. Furthermore, the least used words were words used for speaking to monks and royal words due to there were few situations involving monks and the royal family in the learning materials. It also found that the use of nouns used as personal pronouns in Thai depends on social and cultural factors. The social factors included gender, age, relationships between interlocutors in the topics of roles namely acquaintance and intimacy as well as formal and informal occasions. The cultural factors included seniority, humility, respect, praise and honor, affection, kinship, etc

Keywords: Personal pronouns; learning materials; Thai language for foreigners

บทนำ

ปัจจุบันการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ดังที่ Ponmani (2002) ได้กล่าวไว้ว่า จากการสำรวจของกระทรวงต่างประเทศมีการเปิดสอนหลักสูตรภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ประมาณ 114 สถาบันในทวีปเอเชีย ยุโรป อเมริกาและออสเตรเลีย สำหรับประเทศไทยสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนมีการเปิดสอนภาษาไทยแก่ชาวต่างชาติอย่างแพร่หลาย โดยมีสาขาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและไทยศึกษา อย่างไรก็ตามการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติในปัจจุบันยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาที่เกิดจากผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอน รวมถึงสื่อที่ใช้ในการเรียน ดังที่ Ponmani (2002) และ Paicharoen (2016) ได้กล่าวว่า ปัญหาการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติเกิดจากการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่เน้นไวยากรณ์เป็นหลัก ตลอดจนเนื้อหาของบทเรียนและการใช้คำศัพท์เป็นทางการและยากเกินไปสำหรับผู้เรียนระดับนั้น ๆ รวมถึงไม่สอดคล้องกับการใช้จริงในชีวิตประจำวัน จึงทำให้ผู้เรียนไม่สามารถนำไปใช้ในสื่อสารได้

จากการศึกษาเรื่องการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติของ Sathiansukon (2010) (2011) Kuophongsak (2012) Kuophongsak (2012) Pimpuang และ Yuttapongtada (2022) พบข้อบกพร่องในการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาต่างชาติด้านการพูด การฟัง การอ่านและการเขียน เช่น การออกเสียงไม่ชัดเจน ขาดทักษะการพูด ไม่รู้คำศัพท์ การสะกดคำผิด การใช้คำผิดความหมาย มีปัญหาการเรียงลำดับคำและข้อความ ในประโยค ใช้ระดับภาษาไม่ถูกต้อง และใช้รูปประโยคภาษาต่างประเทศ เป็นต้น ข้อบกพร่องเหล่านี้เกิดจากความแตกต่างของแต่ละภาษา ซึ่งมีผลต่อการใช้ภาษาของผู้เรียน ดังตัวอย่างการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ ซึ่งรูปคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยมีจำนวนมากกว่าในภาษาจีนและ

ภาษาอังกฤษ เช่น ภาษาอังกฤษคำว่า “I” และภาษาจีนคำว่า “我” ในภาษาไทยสามารถแทนด้วยคำว่า “ฉัน” “ผม” “เรา” “หนู” “กู” “ข้า” เป็นต้น หรือภาษาอังกฤษคำว่า “you” และภาษาจีนคำว่า “你” สามารถแทนได้ด้วยคำว่า “คุณ” “เธอ” “หนู” “มึง” “แก” เป็นต้น และจะเห็นได้ว่า คำสรรพนามในภาษาอังกฤษและภาษาจีนไม่มีการแบ่งเพศเหมือนในภาษาไทย เช่น เพศชายใช้ “ผม” “กระผม” ส่วนเพศหญิงใช้ว่า “ฉัน” “ดิฉัน” นอกจากนี้คำสรรพนามในภาษาไทยยังสามารถนำคำนามอื่นมาใช้แทนได้ เช่น คำเรียกญาติ คำเรียกตำแหน่งอาชีพ ชื่อบุคคล คำหรือวลีแสดงความรู้สึก เป็นต้น ซึ่งในภาษาต่างประเทศมีการใช้คำนามเหล่านี้บ่อยกว่าและมีการใช้ที่แตกต่างกับในภาษาไทย

จากความแตกต่างดังกล่าวเป็นสาเหตุให้ชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยเกิดข้อบกพร่องในการใช้ภาษา และนอกจากนี้ การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยยังต้องคำนึงถึงปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ด้านเพศ อายุ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาในเรื่องบทบาท การรู้จัก ความสนิทสนม กาลเทศะแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกันทำให้การใช้คำบุรุษสรรพนามแตกต่างกัน หากชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยไม่เข้าใจถึงลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมไทยอาจเกิดข้อผิดพลาดในการใช้คำเหล่านี้ได้ ดังการศึกษาของ Wen Qingyu (2013) พบว่า การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยของนักศึกษาจีนใช้ไม่เหมาะสมตามปัจจัยด้าน วัย เพศ ชนชั้นทางสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคม กาลเทศะและเรื่องที่พูด เป็นต้น จากการศึกษาของ Prachansit และ Yenbutra (2021) พบว่า คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยมีการใช้ที่แตกต่างและมีจำนวนคำมากกว่าคำบุรุษสรรพนามในภาษาจีน และการใช้คำบุรุษสรรพนามของทั้งสองภาษามีการเลือกใช้ตามบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกัน และจากการศึกษาของ Netsuksang (2018) พบว่า ลักษณะการอ้างถึงบุคคล อันได้แก่ บุรุษสรรพนาม คำเรียกญาติ ชื่อบุคคล คำแสดงอาชีพในภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีระบบการใช้ที่ต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นลักษณะธรรมชาติของภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่มีลักษณะเฉพาะตน ซึ่งโดยพื้นฐานภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่อยู่ในกลุ่มภาษาที่ต่างกัน และลักษณะภาษาบางประการที่ปรากฏใช้ในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางสังคมและความคิดของคนในสังคม ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้ทำให้นักศึกษาต่างชาติที่เรียนภาษาไทยเกิดปัญหาการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยที่ไม่ถูกต้องตาม เพศ พจน์ ฐานะและความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้พูด ผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน

จากการศึกษาเชิงสำรวจดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า ประเด็นที่น่าสนใจและจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้คือ การศึกษาการใช้คำนามซึ่งนำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามจากบทสนทนาในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ตามปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่สะท้อนการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ เพราะความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรมทำให้การใช้ภาษาของผู้คนในสังคมมีความแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้คำนามที่นำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามจากบทสนทนาในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมสรุปเป็น 2 ประเด็น ได้ดังนี้

1.การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการใช้คำบุรุษสรรพนาม ตามแนวคิดของ Palakornkul (1972) Phanupong (2000) Phanthumetha (2012). และ Phanthumetha (2016) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า

การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม การเลือกใช้คำสรรพนามจะต้องคำนึงถึงบทบาททางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ได้แก่ ปัจจัยภายในซึ่งเป็นตัวกำหนดบทบาทและสถานะภาพทางสังคมระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง เช่น สถานะทางสังคม สถานภาพ อายุ ความเป็นญาติ ความเป็นเพื่อน กลุ่มชาติพันธุ์ อาชีพและเพศ ส่วนปัจจัยนอกที่เป็นเงื่อนไขในการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนาม ที่ไม่ได้กำหนดบทบาทสถานะภาพของผู้พูดผู้ฟังโดยตรง ได้แก่ ความสนิทสนม ความมีอาวุโส ความเคารพ ความเป็นปึกแผ่น ความเป็นทางการ การมีคนไม่รู้จัก เป็นต้น และคำบุรุษสรรพนามนอกจากจะใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 แล้วยังมีคำบางคำที่สามารถใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามได้ เช่น คำเรียกญาติ คำเรียกตำแหน่ง คำแสดงความสัมพันธ์ คำบอกอาชีพ บรรดาศักดิ์ ชื่อ คำนำหน้าชื่อ

2.การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการศึกษาสังคมและวัฒนธรรมที่สะท้อนภาษา โดยอ้างอิงแนวคิดภาษาศาสตร์สังคม (Socio Linguistics) ซึ่ง Wardhaugh (2002) ได้กล่าวว่า “ภาษาศาสตร์สังคม” เป็นการค้นหาคำความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและสังคม เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงโครงสร้างของตัวภาษาและเข้าใจถึงการทำหน้าที่ในการสื่อสารของภาษานั้นๆ รวมไปถึงการศึกษาโครงสร้างทางสังคมที่ส่งผลต่อลักษณะการสนทนา และ Prasithrathasint (2013) ได้กล่าวถึง “ภาษาศาสตร์สังคม” ว่าเป็นการศึกษาภาษาที่สัมพันธ์กับสังคม โดยการนำปริบททางสังคมเข้ามาพิจารณาปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในภาษา หรือเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางภาษากับสภาพทางสังคม ภาษาศาสตร์สังคมมีการนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาและการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ส่วน Angsuwiriya (2016) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมการใช้ภาษาจะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคมเสมอ ขณะที่คนมีความหลากหลาย วัฒนธรรมการใช้ภาษาจึงมีความหลากหลายด้วยเช่นกัน ลักษณะการใช้ภาษาในแต่ละวัฒนธรรมจะมีรูปแบบเฉพาะที่แตกต่างกันไป มนุษย์จึงต้องอาศัยการเรียนรู้ทั้งเรื่องภาษาและวัฒนธรรมควบคู่กันไปเพื่อความเข้าใจสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การใช้คำนามที่นำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามในบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจะสะท้อนการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรทำการศึกษา และผู้วิจัยได้นำแนวคิดการใช้คำบุรุษสรรพนาม และแนวคิดภาษาศาสตร์สังคมข้างต้นมาเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลจากบทสนทนาในหนังสือเรียนและสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้เรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่เป็นภาษาปัจจุบันใช้สื่อสารโดยคนทั่วไป ในชีวิตประจำวัน ซึ่งศึกษาจากหนังสือเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่เรียนโดยใช้ภาษาจีนและภาษาอังกฤษผลิตระหว่างปี พ.ศ. 2543-2564 รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ยูทูบ (Youtube) และ บีบีซี (B Site) ที่ใช้เรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ที่มียอดผู้ติดตามสูง 10 อันดับ ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2564 โดยศึกษาการใช้คำนามที่นำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามตามปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ด้านเพศ อายุ ความสัมพันธ์ ได้แก่ บทบาททางสังคม การรู้จักกัน ความสนิทสนม และกาลเทศะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการของผู้พูดผู้ฟัง และผู้กล่าวถึง งานวิจัยนี้ได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขึ้นเตรียมการ ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมที่เป็น แนวคิดทฤษฎี บทความ หนังสือวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้บุรุษสรรพนามในภาษาไทยตามปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ตามแนวคิดภาษาศาสตร์สังคม เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 สืบค้นและคัดเลือกคำนามที่นำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมคำและประโยค นับความถี่การใช้ แล้วแยกข้อมูลที่เก็บได้ตามประเภทการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยโดยประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีของ Palakornkul (1972) Phanupong (2000) Phanthumetha (2012). และ Phanthumetha (2016).

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์การใช้คำบุรุษสรรพนามตามปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่ศึกษา โดยประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม (Socio Linguistics) ของ Wardhaugh, R. (2002) รวมถึงการอธิบายของ Prasithrathasint (2013) และ Angsuwiriya (2016)

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ร่วมกับตารางแสดงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการอภิปรายผล สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

คำานามที่นำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนาม คือ คำานามประเภทอื่น ๆ ซึ่งสามารถเป็นบุรุษสรรพนามได้นอกจากคำบุรุษสรรพนามเฉพาะ ใช้แทนได้ทั้งผู้พูด ผู้ฟัง และผู้กล่าวถึง จากการศึกษาสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ พบคำานามซึ่งนำมาใช้เป็นบุรุษสรรพนาม จำนวน 10 ประเภท ดังต่อไปนี้

1.คำเรียกญาติ (Kin terms) หมายถึง ญาติแท้ หรือญาติสืบตามสายเลือด เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง เป็นต้น รวมถึงเครือญาติที่เกิดจากการแต่งงาน เช่น สามี ภรรยา เป็นต้น มักใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ แสดงถึงความใกล้ชิดสนิทสนม (Palakornkul, 1972) จากการศึกษาสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ปรากฏการใช้คำเรียกญาติที่นำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนาม ได้แก่ “พี่” และ “หลาน” เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ การสนทนาระหว่างพี่กับน้อง เรื่องไปเดินเล่น โดยน้องใช้คำเรียกญาติว่า “พี่” แทนผู้ฟังคือ “พี่ปอ” แสดงถึงความเคารพ สนิทสนม ภาษาจีนใช้คำแปลคำว่า “姐” (พี่สาว) แปลจากคำเรียกญาติมาเป็นคำเรียกญาติ และ ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ การสนทนาระหว่างยายกับหลาน เรื่องอาชีพในฝัน ยายใช้คำเรียกญาติว่า “หลาน” แทนผู้ฟังคือปติ แสดงถึงความรักใคร่เอ็นดู ภาษาอังกฤษใช้คำแปลว่า “You”(คุณ) แปลจากคำเรียกญาติเป็นคำสรรพนาม

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คำเรียกญาติสามารถนำมาใช้เป็นคำสรรพนามแทนผู้พูด ผู้ฟังและผู้กล่าวถึง ใช้กับเพศชายและเพศหญิง ในความสัมพันธ์แบบคนที่รู้จัก สนิท ไม่จำกัดอายุและในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ แสดงถึงความเคารพ สนิทสนมและรักใคร่เอ็นดู สามารถเขียนเป็นอรรถลักษณะได้ดังนี้

$$\begin{pmatrix} 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + \\ - \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \text{ชาย} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + \\ - \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \text{รู้จัก} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + \\ - \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \text{สนิท} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + \\ - \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \text{อายุเท่ากัน} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} - \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \text{-ทางการ} \end{pmatrix}$$

2 คำเรียกญาติที่ใช้กับผู้ที่ไม่ใช่ญาติ (Pseudo kin terms) เป็นการใช้คำเรียกญาติกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติที่แท้จริง หรือผู้ที่ไม่รู้จักกันมาก่อน เช่น การเรียกคนขับรถแท็กซี่ว่า “ลุง” เป็นต้น แสดงถึงความเคารพ ใกล้เคียงสนิทสนม เป็นกันเอง (Palakornkul, 1972) จากการศึกษาสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ปรากฏการใช้คำเรียกญาติที่ไม่ใช่ญาติที่นำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนาม ได้แก่ “ป้า” และ “พี่” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ การแนะนำคุณแม่ให้เพื่อนรู้จัก เพื่อนใช้คำเรียกญาติเรียกคุณแม่เพื่อนว่า “ป้า” ใช้แทนแม่ชื่อปราณี ซึ่งเป็นผู้ฟัง ภาษาจีนใช้คำแปลว่า “伯母” (ป้า) เป็นการแปลจากคำเรียกญาติเป็นคำเรียกญาติ ขณะเดียวกันผู้ฟังก็ใช้คำแทนตัวเองว่า “ป้า” กับคู่สนทนา ภาษาจีนใช้คำแปลว่า “我”

(ฉ้น) ซึ่งคำว่า “ป่า” นี้ใช้กับคนที่รู้จัก ไม่สนิท ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ แสดงถึงความเคารพ สนิทสนมคุ้นเคย และ ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เรื่องเข้าเรียน ใช้คำเรียกญาติว่า “พี่” แทนพี่วารี ใช้แทนผู้พูด เป็นการสนทนาระหว่างคนที่รู้จัก สนิทสนม กาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ ภาษาอังกฤษ “พี่” ใช้คำแปลว่า “I” (ฉ้น) เป็นการแปลจากคำเรียกญาติเป็นคำสรรพนาม

จากตัวอย่างสรุปได้ว่า คำเรียกญาติที่ไม่ใช่ญาติสามารถใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามได้ ใช้แทนผู้พูด ผู้ฟัง และผู้กล่าวถึง ใช้ได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง ใช้กับคนที่รู้จักและไม่รู้จัก สนิทและไม่สนิท ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ แสดงถึงความเคารพ สนิทสนมคุ้นเคยและเป็นกันเอง สามารถเขียนเป็นอรรถลักษณะได้ดังนี้

$$\begin{pmatrix} 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{ชาย} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{รู้จัก} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{สนิท} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{อายุเท่ากัน} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} - & \text{ทางการ} \end{pmatrix}$$

3 คำเรียกตามบุคคลอื่น (Teknonymy terms) คือ สรรพนามที่เรียกตามผู้อื่น เป็นการเรียกที่ไม่ตรงตามความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เช่น ป้าเรียกหลานคนโตว่า “พี่” ตามหลานคนเล็ก ส่วนใหญ่ใช้แทนผู้พูดและผู้ฟัง (Palakornkul, 1972) จากการศึกษาสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ปรากฏการใช้คำเรียกตามบุคคลอื่นที่นำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนาม ได้แก่ “น้า” และ “ลูก” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เรื่อง ครอบครัว แม่เรียกน้องสาวตัวเองตามลูกว่า “น้า” แทนผู้ที่กล่าวถึง แสดงถึง ความสนิทสนม เป็นกันเอง แบบไม่เป็นทางการ คำว่า “น้า” ภาษาจีนใช้คำแปลว่า “她” (เธอ) และ ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ การสนทนาระหว่างป้ากับหลาน เรื่องอากาศ ป้าใช้คำว่า “ลูก” เรียกหลาน เป็นการเรียกตามพ่อแม่ของเขา ใช้แทนผู้ฟังชื่อจอห์น แสดงถึงความรักใคร่เอ็นดูเหมือนลูก คำว่า “ลูก” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “My Love” แปลว่า “ที่รัก” เป็นการแปลที่พยายามโยงเข้าหาวัฒนธรรมการใช้ภาษาของผู้เขียนที่มักจะแสดงความรักต่อคู่สนทนา เช่นใช้คำว่า “My Love” หรือ “Darling” แปลว่า “ที่รัก” แทนการแปลแบบตรงความหมายของคำว่า ลูก” เป็นการใช้คำที่หมายถึงความรักแทนการแปลตรงความหมายของคำว่า “ลูก”

จากตัวอย่างสรุปได้ว่า คำเรียกตามบุคคลอื่นสามารถนำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามแทนผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ถูกกล่าวถึง ใช้ได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง ในความสัมพันธ์แบบคนที่รู้จักและสนิท ไม่จำกัดอายุ ใช้ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ แสดงถึงความสนิทสนมคุ้นเคยและรักใคร่เอ็นดู สามารถเขียนอรรถลักษณะได้ดังนี้

$$\begin{pmatrix} 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{ชาย} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{รู้จัก} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{สนิท} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{อายุเท่ากัน} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} - & \text{ทางการ} \end{pmatrix}$$

4 ชื่อบุคคล (personal name) การใช้ชื่อบุคคลเป็นการใช้ชื่อจริงหรือชื่อเล่นแทนคำบุรุษสรรพนามใช้ในสถานการณ์ที่เป็นกันเอง สนิทสนมกันและไม่เป็นทางการ จากการศึกษาสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ปรากฏการใช้ชื่อบุคคลที่นำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนาม ได้แก่ “แอนน์” และ “ใจ” เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ การสนทนาทางโทรศัพท์ เป็นการนำชื่อบุคคลแทนคำบุรุษสรรพนาม โดยใช้ชื่อเล่น “แอนน์” ใช้กับคนที่รู้จัก สนิท เป็นกันเอง แบบไม่เป็นทางการ “แอนน์” ภาษา อังกฤษใช้คำว่า “Anne” เป็นการใช้ชื่อภาษาไทยที่ออกเสียงตามภาษาอังกฤษ และ ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เรื่องการแนะนำตัว ใช้ชื่อเล่น “ใจ” มาเป็นคำบุรุษสรรพนามแทนชื่อจริง “ซูใจ” ภาษาจีน “ใจ” ใช้คำว่า “你”

(คุณ) เป็นการแปลจากคำนามเป็นคำบุรุษสรรพนาม ใช้กับคนที่รู้จัก ไม่สนิท ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ แสดงถึงความเป็นกันเอง และนำคำว่า “คุณ” มาหน้าหน้าชื่อเล่นแสดงถึงการให้เกียรติ โดยเรียกว่า “คุณใจ”

จากตัวอย่างสรุปได้ว่า การนำชื่อบุคคลมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามสามารถใช้แทนผู้พูด ผู้ฟังและผู้กล่าวถึง ใช้กับเพศชายและเพศหญิง ในความสัมพันธ์แบบคนที่รู้จักและไม่รู้จัก สนิทและไม่สนิท ใช้กับทุกอายุ ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ แสดงถึงการให้เกียรติและความสนิทสนมคุ้นเคย เป็นกันเอง โดยอาจใช้คำนำหน้าวางหน้าชื่อ เช่น คุณ เพื่อแสดงถึงการให้เกียรติ สามารถเขียนอรรถลักษณะได้ดังนี้

$$\begin{pmatrix} 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{ชาย} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{รู้จัก} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{สนิท} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{อายุเท่ากัน} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} - & \text{ทางการ} \end{pmatrix}$$

5 คำเรียกตำแหน่งและอาชีพ (Position and occupation terms)

ตำแหน่ง หมายถึง หน้าที่การทำงานหรือฐานะของบุคคล เช่น นายอำเภอ ผู้จัดการ เป็นต้น ส่วนอาชีพ หมายถึง งานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพ (The Royal Institute, 2003) จากการศึกษาสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ปรากฏการใช้คำเรียกตำแหน่งและอาชีพมาเป็นคำบุรุษสรรพนาม ได้แก่ “หัวหน้า” และ “แม่ค้า” เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ การสนทนาระหว่างเพื่อนร่วมงาน เรื่องดูหนัง ใช้คำเรียกตำแหน่งว่า “หัวหน้า” แทนคำว่า “หัวหน้าฝ่ายขาย” ซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวถึง คำว่า “หัวหน้า” ภาษาจีนแปลว่า “领导” (หัวหน้า) เป็นการใช้คำเรียกตำแหน่งเช่นเดียวกับในภาษาไทย ใช้กับคนที่รู้จัก สนิท ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ และ ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เรื่องการซื้อผลไม้ ใช้คำเรียกอาชีพว่า “แม่ค้า” แทนผู้ฟัง ใช้กับผู้ฟังที่ไม่รู้จัก ไม่สนิทกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ ภาษาอังกฤษ “แม่ค้า” ใช้คำแปลว่า “you” (คุณ)

จากตัวอย่างสรุปได้ว่า การนำคำเรียกตำแหน่งและอาชีพมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนาม สามารถใช้แทนผู้พูด ผู้ฟังและผู้ถูกกล่าวถึง ใช้ได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง ใช้กับทุกอายุ ในความสัมพันธ์กับคนที่รู้จักและไม่รู้จัก สนิทและไม่สนิท ใช้ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ แสดงถึงความเคารพ ให้เกียรติ และให้ความสำคัญกับตำแหน่งและอาชีพ สามารถเขียนอรรถลักษณะได้ดังนี้

$$\begin{pmatrix} 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{ชาย} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{รู้จัก} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{สนิท} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{อายุเท่ากัน} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} - & \text{ทางการ} \end{pmatrix}$$

6. คำนำหน้า เป็นคำที่มักปรากฏหน้าชื่อหรือคำเรียก เพื่อแสดงเพศ สถานภาพ ตำแหน่ง ยศ บรรดาศักดิ์ หรือฐานันดรศักดิ์ คำนำหน้าที่แสดงถึงเพศ เช่น เด็กชาย เด็กหญิง นาย นาง คำนำหน้าที่แสดงถึงสถานภาพของผู้ฟังว่าสูงหรือต่ำกว่าเมื่อเทียบกับผู้พูด เช่น คุณ ท่าน นาง หนู อี ไอ้ คำเรียกญาติอาจนำมาใช้เป็นคำนำหน้าได้ เช่น ตา ยาย พ่อ แม่ ตัวอย่าง ยายนิต ตาจุก เป็นต้น คำเรียกญาติมักใช้เรียกหน้าชื่อหรือใช้เรียกลูกหลานหรือเพื่อน เพื่อความสนิทสนมคุ้นเคยและรักใคร่เอ็นดู ซึ่งคำเรียกญาตินี้ไม่ถือเป็นคำเรียกญาติแต่ถือว่าเป็นคำนำหน้า (Palakornkul, 1972) จากการศึกษาสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ปรากฏการใช้คำนำหน้ามาเป็นคำบุรุษสรรพนาม ได้แก่ “ท่าน” และ “ยาย” เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) การนำคำนำหน้าที่แสดงสถานภาพมาใช้แทนคำบุรุษสรรพนาม

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ การสนทนาระหว่างพนักงานกับเลขา เรื่อง นัดพบ ใช้คำนำหน้า “ท่าน” วางไว้หน้าตำแหน่ง “อธิบดี” ภาษาจีนละคำแปล ใช้แทนผู้กล่าวถึง เป็นคำนำหน้าที่บ่งบอกถึง

สถานภาพของผู้กล่าวถึงว่าสูงกว่าเมื่อเทียบกับผู้พูด แสดงถึงการเคารพนับถือและให้เกียรติ ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ

2) การนำคำเรียกญาติมาใช้เป็นคำนำหน้า เพื่อใช้แทนคำบุรุษสรรพนาม

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ การสนทนาระหว่างเพื่อนสนิท เรื่องงานอดิเรก ใช้คำเรียกญาติ “ยาย” มาเป็นคำนำหน้าชื่อ “ดา” ซึ่งคำว่า “ยาย” ไม่ถือเป็นคำเรียกญาติแต่ถือเป็นคำนำหน้า แสดงถึงความสนิทสนมคุ้นเคย เป็นกันเองมากและเอ็นดู ใช้ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ ภาษาอังกฤษใช้คำแปลว่า “you” (คุณ) แปลจากคำนำหน้าเป็นคำสรรพนาม จะสังเกตเห็นว่าคำแปลภาษาอังกฤษไม่ได้แสดงถึงความสนิท เป็นกันเองและความเอ็นดู จึงไม่ได้สะท้อนลักษณะสังคมและวัฒนธรรมไทย

3) การนำคำเรียกยศและฐานันดรมาใช้เป็นคำนำหน้า เพื่อใช้แทนคำบุรุษสรรพนาม

ยศ หมายถึง หมายถึงเครื่องกำหนดฐานะหรือลำดับชั้นบุคคลในราชการเช่น จ่า หมู่ คุณหญิง เป็นต้น ฐานันดร หมายถึง ลำดับชั้นบุคคลในราชสกุลมี พระองค์เจ้า เจ้าหญิง เป็นต้น (The Royal Institute, 2003) จากการศึกษาสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ปรากฏการใช้คำเรียกยศและฐานันดรมาเป็นคำนำหน้าเพื่อใช้แทนคำบุรุษสรรพนาม ได้แก่ “จ่า” และ “คุณหญิง” เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างสถานการณ์เป็นทางการ การสนทนาระหว่างตำรวจกับประชาชนที่สถานีตำรวจ มีการใช้คำเรียกยศว่า “จ่า” แทนผู้ฟังคือ จ่าสิบตรีทองสุข สุขดี ภาษาจีนไม่มีการแปล ใช้ในความสัมพันธ์แบบคนไม่รู้จัก ไม่สนิท ในกาลเทศะที่เป็นทางการ แสดงถึงการให้เกียรติ และให้ความสำคัญกับยศตำแหน่ง และ ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ การสนทนาระหว่างเจ้านายกับคนรับใช้เรื่องนัดพบ ใช้คำฐานันดรว่า “คุณหญิง” แทนผู้กล่าวถึง ภาษาอังกฤษใช้คำแปลว่า “madam” (คุณนาย หรือ คุณผู้หญิง) ซึ่ง “madam” เป็นคำสุภาพที่ใช้เรียกผู้หญิง ไม่ได้แสดงถึงฐานันดร ส่วน “คุณหญิง” เป็นคำนำหน้าชื่อสตรีที่สมรสแล้ว และได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า จากตัวอย่างแสดงถึงการยกย่องให้เกียรติผู้ที่กล่าวถึง ในความสัมพันธ์แบบคนที่รู้จัก ไม่สนิทและไม่เป็นทางการ โดยจะไม่ใช้กับบุคคลทั่วไป ซึ่งการแปลในภาษาอังกฤษไม่ตรงกับความหมายในภาษาไทยอาจจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้

จากตัวอย่างข้างต้นสรุปได้ว่า การนำคำนำหน้า เช่น คำแสดงสถานภาพ คำเรียกญาติ คำเรียกยศและคำเรียกฐานันดรมาใช้แทนคำบุรุษสรรพนาม สามารถใช้แทนผู้พูด ผู้ฟังและผู้กล่าวถึงใช้ได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง ในความสัมพันธ์แบบคนรู้จักและไม่รู้จัก สนิทและไม่สนิท ไม่จำกัดอายุ ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการและเป็นทางการ โดยแสดงถึงความเคารพนับถือ การให้เกียรติยกย่องและให้ความสำคัญกับสถานภาพของคู่สนทนา สามารถเขียนอรรถลักษณะได้ดังนี้

$$\begin{pmatrix} 1 \\ \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 \\ \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 3 \\ \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{ชาย} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{รู้จัก} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{สนิท} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{อายุเท่ากัน} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{ทางการ} \\ - & \end{pmatrix}$$

7. คำหรือวลีแสดงความรู้สึก เช่น เครือญาติ ครูกับศิษย์ เป็นต้น จากการศึกษาสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ปรากฏการใช้คำหรือวลีแสดงความรู้สึกมาเป็นคำบุรุษสรรพนาม ได้แก่ “ที่รัก” และ “หลานรัก” เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ การสนทนาระหว่างคนรักเมื่อไปท่องเที่ยว ใช้คำว่า “ที่รัก” แทนผู้ฟังคือ จู๊ ภาษาอังกฤษใช้คำแปลว่า “my beloved” (ที่รัก) ใช้กับคนที่รู้จักสนิทสนมรักใคร่ ในกาลเทศะไม่เป็นทางการ แสดงถึงความสนิทสนมคุ้นเคยและรักใคร่ และตัวอย่างสถานการณ์อ้อลา เป็นการสนทนาระหว่างป้ากับหลาน โดยใช้วลีแสดงความรู้สึกว่า “หลานรัก” แทนผู้ฟัง คือ มาลี ภาษาจีนใช้คำว่า “亲爱的侄女儿” แปลว่า หลานสาวที่รัก เป็นการแปลคำเรียกญาติที่แสดงให้เห็นถึงเพศของผู้ฟัง ในคำว่า “女” แปลว่า “ผู้หญิง” ใช้กับคนที่รู้จักสนิทสนมและรักใคร่เอ็นดู ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ

จากตัวอย่างข้างต้นสรุปได้ว่า การนำคำหรือวลีแสดงความรู้สึกมาใช้แทนคำบุรุษสรรพนาม สามารถใช้แทนผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิง ใช้กับคนที่รู้จักสนิทสนม ใช้กับทุกอายุ ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ เช่น ใช้ระหว่างคนรัก หรือระหว่างญาติ แสดงถึงความสนิทสนมรักใคร่เอ็นดู สามารถเขียนอรรถลักษณะได้ดังนี้

$$\begin{pmatrix} 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{ชาย} \\ - \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{รู้จัก} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{สนิท} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{อายุเท่ากัน} \\ - \end{pmatrix} \begin{pmatrix} - & \text{ทางการ} \end{pmatrix}$$

8. คำยืมจากภาษาอื่น มักใช้คำบุรุษสรรพนามเฉพาะและคำเรียกญาติ จากการศึกษาสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ปรากฏการใช้คำยืมจากภาษาอื่น ได้แก่ “บอย” “เจ้” เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ การสนทนาระหว่างแขกกับพนักงานที่โรงแรม ใช้คำยืมจากภาษาอังกฤษว่า “บอย” แทนผู้ที่กล่าวถึง คือ พนักงานยกกระเป๋า ซึ่งคำว่า “บอย” เป็นภาษาปาก มาจากภาษาอังกฤษคำว่า “Boy” แปลว่า เด็กรับใช้ (Na Nakhon, 1999) ในภาษาไทยใช้คำว่า บริกร หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือให้ความสะดวกแก่ผู้อื่นในหน้าที่ต่าง ๆ เช่น บริกรในร้านอาหาร (The Royal Institute, 2003) ถ้าเป็นภัตตาคารหรือร้านอาหาร “บอย” เรียกว่า เด็กเสิร์ฟ หรือพนักงานเสิร์ฟ (อาหาร) คำว่า “บอย” ในสถานการณ์นี้ใช้กับคนที่ไม่รู้จัก ไม่สนิท แบบไม่เป็นทางการ ภาษาอังกฤษคำว่า “porter” แปลว่า “พนักงานยกกระเป๋า” และตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ การสนทนาระหว่างพี่กับน้อง เรื่องกับข้าว ใช้คำยืมภาษาจีนว่า “เจ้” เป็นภาษาปากใช้แทนผู้ฟังคือ เจ้หงษ์ ภาษาจีนแปลว่า “姐” (พี่สาว) ใช้เรียกหญิงที่มีอายุมากกว่า ทั้งที่เป็นญาติทางสายเลือดและไม่ใช่วญาติ ใช้กับคนที่รู้จัก คุ้นเคยแบบไม่เป็นทางการ แสดงถึงความเคารพสนิทสนมคุ้นเคย

จากตัวอย่างข้างต้นสรุปได้ว่า การนำคำยืมจากภาษาอื่นมาใช้แทนคำบุรุษสรรพนาม สามารถใช้กับผู้พูด ผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึง ใช้ได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง ในความสัมพันธ์แบบคนที่รู้จักและไม่รู้จัก สนิทและไม่สนิท ไม่จำกัดอายุ ใช้ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ แสดงถึงความเคารพสนิทสนม คุ้นเคยและเป็นกันเอง สามารถเขียนอรรถลักษณะได้ดังนี้

$$\begin{pmatrix} 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{ชาย} \\ - \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{รู้จัก} \\ - \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{สนิท} \\ - \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{อายุเท่ากัน} \\ - \end{pmatrix} \begin{pmatrix} - & \text{ทางการ} \end{pmatrix}$$

9. คำซึ่งใช้พูดกับพระสงฆ์ พระภิกษุเป็นผู้ที่ได้รับการเคารพนับถือจากบุคคลทั่วไป ดังนั้นจึงมีถ้อยคำใช้สำหรับพระภิกษุกำหนดไว้โดยเฉพาะ เช่น คำว่า นมัสการ อาพาธ เป็นต้น (Palakornkul, 1972) จากการศึกษาสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ปรากฏการใช้คำซึ่งใช้กับพระสงฆ์นำมาเป็นคำบุรุษสรรพนาม ได้แก่ “พระอาจารย์” และ “อาตมา” เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ การสนทนาระหว่างครูกับศิษย์ เรื่องพบพระอาจารย์ ใช้คำว่า “พระอาจารย์” เป็นคำบุรุษสรรพนาม แทนผู้ที่กล่าวถึง คือ พระอาจารย์สันติ คำว่า “พระอาจารย์” ในภาษาอังกฤษตามตัวอย่างแปลได้หลายคำ ใช้คำว่า “Pha Achan” เป็นการออกเสียงแบบทับศัพท์จากภาษาไทย ใช้คำว่า “Venerable Chief Monk” แปลว่า “พระคุณเจ้า” ในสถานการณ์นี้พระอาจารย์อาจมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าสงฆ์ และจะนิมนต์พระอาจารย์ไปเป็นประธานในพิธี จึงเพิ่มคำว่า “Chief” (หัวหน้า) ส่วนสถานการณ์เรื่องขอบคุณ คำว่า “พระอาจารย์” ใช้คำแปลว่า “Teacher” (อาจารย์) เพราะพระสงฆ์รูปนี้เป็นอาจารย์สอนหนังสือ เป็นการแปลตามสถานภาพของผู้ฟัง เพื่อแสดงถึงความเคารพนับถือ และ ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ การสนทนาระหว่างครูกับพระอาจารย์เรื่องนิมนต์พระ ผู้พูดซึ่งเป็นพระสงฆ์ใช้คำแทนตัวเองว่า “อาตมา” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “I” (ฉัน) เป็นการแปลจากคำที่ใช้กับพระสงฆ์เป็นคำสรรพนาม ใช้กับคนที่รู้จักคุ้นเคย แบบไม่เป็นทางการ จะเห็นได้ว่า คำแปลในภาษาอังกฤษไม่ได้สะท้อนสังคมและวัฒนธรรมไทย

จากตัวอย่างข้างต้นสรุปได้ว่า การนำคำซึ่งใช้กับพระสงฆ์มาใช้แทนคำบุรุษสรรพนาม สามารถใช้ได้กับผู้พูดและผู้ที่ถูกกล่าวถึง ใช้กับเพศชาย ในความสัมพันธ์แบบคนที่รู้จักกันสนิทสนม ใช้ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ เพื่อแสดงถึงความเคารพนับถือ สำหรับสื่อการเรียนภาษาไทยที่เรียนโดยใช้ภาษาจีน ไม่พบการใช้คำซึ่งใช้กับพระสงฆ์แทนคำบุรุษสรรพนาม สามารถเขียนนอร์รลักษณ์ได้ดังนี้

$$\begin{pmatrix} 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{ชาย} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{รู้จัก} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{สนิท} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{อายุเท่ากัน} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} - & \text{ทางการ} \end{pmatrix}$$

10. คำราชาศัพท์ เป็นภาษาที่กำหนดและตกแต่งขึ้นให้สุภาพและเหมาะสม เพื่อใช้พูดถึงหรือพูดกับพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ในสังคมไทยสมัยก่อนเป็นสังคมที่ยกย่องผู้นำ ผู้ที่มีบุญญาธิการ ผู้ที่ประพฤติดีและผู้ที่ช่วยเหลือให้ความสุขแก่ราษฎร จึงได้มีการใช้คำเพื่อยกย่องเทิดทูนพระมหากษัตริย์ (Palakornkul, 1972) จากการศึกษา สื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ปรากฏการใช้คำราชาศัพท์เป็นคำบุรุษสรรพนามได้แก่ “พระองค์” เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างสถานการณ์งานอดิเรก การสนทนาระหว่างเพื่อน ใช้คำราชาศัพท์คำว่า “พระองค์” แทนผู้ที่กล่าวถึงคือ พ่อขุนรามคำแหง ในภาษาอังกฤษใช้คำแปลว่า “he” (เขา) เป็นการแปลจากคำราชาศัพท์เป็นคำสรรพนาม คำว่าพระองค์นี้เป็นบุรุษสรรพนามใช้กับพระราชามหากษัตริย์แสดงถึงความเคารพ ยกย่องเทิดทูน ซึ่งคำแปลภาษาอังกฤษไม่ได้สะท้อนสังคมและวัฒนธรรมไทย

จากตัวอย่างข้างต้นสรุปได้ว่า การนำคำราชาศัพท์มาใช้แทนคำบุรุษสรรพนาม สามารถใช้ได้กับผู้ที่ถูกกล่าวถึง ใช้ในเพศชาย คำว่า “พระองค์” ใช้เมื่อเรากล่าวถึงพระมหากษัตริย์ เพื่อแสดงถึงความเคารพ ยกย่องเทิดทูน สำหรับสื่อการเรียนภาษาไทยที่เรียนโดยใช้ภาษาจีน ไม่พบการใช้คำราชาศัพท์แทนคำบุรุษสรรพนาม สามารถเขียนนอร์รลักษณ์ได้ดังนี้

$$\begin{pmatrix} 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{ชาย} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} - & \text{รู้จัก} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} - & \text{สนิท} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} + & \text{อายุเท่ากัน} \\ - & \end{pmatrix} \begin{pmatrix} - & \text{ทางการ} \end{pmatrix}$$

อภิปรายผล

การใช้คำนามที่นำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ พบการใช้ทั้งหมด 10 ประเภทได้แก่ คำเรียกญาติแท้ คำเรียกญาติที่ไม่ใช่ญาติ คำเรียกตามบุคคลอื่น คำเรียกอาชีพ คำนำหน้าหรือยศหรือตำแหน่ง คำหรือวลีแสดงความสัมพันธ์ คำยืมจากภาษาอื่น คำซึ่งใช้พูดกับพระสงฆ์และคำราชาศัพท์ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านสังคมได้แก่ บุรุษ เพศ อายุ บทบาทคือคนที่รู้จักหรือไม่รู้จัก สนิทหรือไม่สนิทและกาลเทศะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมได้แก่ ความเคารพนับถือ การให้เกียรติยกย่อง เทิดทูล ความรักใคร่เอ็นดู เป็นต้น ซึ่งการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยแต่ละคำจะมีข้อกำหนดในการใช้ที่ต้องอ้างอิงปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมเหล่านี้ เพื่อความถูกต้องเหมาะสมและบรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร กล่าวคือ เมื่อต้องการแสดงถึง ความเคารพ สนิทสนม เป็นกันเองและรักใคร่เอ็นดู จะใช้คำเรียกญาติ เช่น ป้า พี่ น้อง คำเรียกตามบุคคลอื่น เช่น ลูก ชื่อบุคคล เช่น แนนท์ ใจ วลีแสดงความรู้สึก เช่น ที่รัก หลานรัก และคำยืมจากภาษาอื่น เช่น บอย เจ้ เป็นต้น เมื่อต้องการแสดงถึง ความเคารพ ให้เกียรติ และให้ความสำคัญกับตำแหน่งและอาชีพ จะเลือกใช้คำนามที่เป็นคำเรียกตำแหน่งและอาชีพ เช่น หัวหน้า และเมื่อต้องการแสดงถึง ความเคารพ ยกย่องเทิดทูน ให้ความสำคัญกับสถานภาพ จะใช้คำนำหน้า เช่น ท่าน จ่า คุณหญิง คำซึ่งใช้กับพระสงฆ์ เช่น พระอาจารย์ อาตมา และคำราชาศัพท์ เช่น พระองค์ สอดคล้องกับ Palakornkul (1972) Phanupong (2000) Phanthumetha (2012). และ Phanthumetha (2016) ที่กล่าวว่า การใช้คำสรรพนามในภาษาไทยนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ ในการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามนั้นจะต้องคำนึงถึงบทบาททางสังคม เช่น ความเป็นญาติ อาชีพตำแหน่ง สถานภาพ อาชีพ เพศ ความใกล้ชิด และปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร เช่น ความสนิทสนม ความเคารพ การรู้จัก ความเป็นทางการ เป็นต้น

สรุปองค์ความรู้

จากผลการวิจัยมีข้อสังเกตคือ การแปลความหมายของคำบุรุษสรรพนามเป็นภาษาต่างประเทศ มีการใช้ที่แตกต่างกับในภาษาไทย ตัวอย่าง การแปลจากคำเรียกญาติเป็นคำสรรพนาม เช่น พี่สาว ภาษาอังกฤษใช้คำแปลว่า you (คุณ) คำว่า ป้า ภาษาจีนใช้คำแปลว่า 我 (ฉัน) หรือ การแปลคำเรียกอาชีพเป็นคำบุรุษสรรพนาม เช่น แม่ค้า ภาษาอังกฤษใช้คำแปลว่า you (คุณ) หรือการแปลคำซึ่งใช้กับพระสงฆ์เป็นคำบุรุษสรรพนาม เช่น อาตมา ภาษาอังกฤษใช้คำแปลว่า I (ฉัน) การแปลคำราชาศัพท์เป็นคำบุรุษสรรพนาม เช่น พระองค์ ภาษาอังกฤษใช้คำแปลว่า he (เขา) จะเห็นได้ว่า การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมีความแตกต่างกัน และการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาต่างประเทศไม่ได้สะท้อนลักษณะสังคมและวัฒนธรรมเหมือนในภาษาไทยในเรื่อง ความเคารพนับถือ การให้เกียรติและเทิดทูน สอดคล้องกับ Angsuwiriya (2016) Prachansit และ Yenbutra (2021) และ Netsuksang (2018) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมการใช้ภาษาจะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคมเสมอ การใช้ภาษาบางครั้งจะแฝงความหมายทางวัฒนธรรม ซึ่งแต่ละสังคมมีการใช้ที่ต่างกัน แต่ละภาษามีธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะตน ขณะที่คนมีความหลากหลาย วัฒนธรรมการใช้ภาษาจึงมีความหลากหลายด้วยเช่นกัน ลักษณะการใช้ภาษาในแต่ละวัฒนธรรมจะมีรูปแบบเฉพาะที่ต่างกันไป มนุษย์จึงต้องอาศัยการเรียนรู้ทั้งเรื่องภาษาและวัฒนธรรมควบคู่กันไปเพื่อความเข้าใจสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง

ตารางสรุปการใช้คำนามซึ่งนำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามตามปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ

คำนามที่ใช้เป็น คำบุรุษสรรพนาม	ความ หมาย	การใช้ตามปัจจัยสังคมและวัฒนธรรม											แสดงถึง
		บุรุษ	เพศ		ความสัมพันธ์						กาลเทศะ		
	บทบาท				ความสนิท		อายุ						
			เท่ากัน	ไม่เท่ากัน									
	[+ชาย]		[-ชาย]	[+ผู้ช.]	[-ผู้ช.]	[+สนิท]	[-สนิท]	[+เท่ากัน]	[+มากกว่า]	[-มากกว่า]	[+ทางสาร]	[-ทางสาร]	
1. คำเรียกญาติแท้	[1][2][3]	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	เคารพ สนิท รักใคร่เอ็นดู	
2. คำเรียกญาติใช้กับผู้ที่ไม่ใช่ญาติ	[1][2][3]	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	เคารพ คู่กันเคย เป็นกันเอง	
3. คำเรียกตามบุคคลอื่น	[1][2][3]	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	สนิท เป็นกันเอง เอ็นดู	
4. ชื่อบุคคล	[1][2][3]	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ให้เกียรติ สนิท กันเอง	
5. คำเรียกตำแหน่งและอาชีพ	[1][2][3]	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	เคารพ ให้เกียรติ ให้ความสำคัญกับตำแหน่งอาชีพ	
6. คำนำหน้า (ยศตำแหน่ง คำเรียกญาติ คำฐานันดร)	[1][2][3]	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	เคารพยกย่อง ให้เกียรติ ให้ความสำคัญกับสถานภาพ	
7. คำหรือวลีแสดงความรู้สึก	[2][3]	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	รักใคร่ สนิท เป็นกันเอง	
8. คำยืมจากภาษาอื่น	[1][2][3]	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	เคารพ สนิทคู่กันเคย	
9. คำซึ่งใช้พูดกับพระสงฆ์	[1][2][3]	✓		✓		✓		✓	✓	✓	✓	เคารพ นับถือ	
10. คำราชาศัพท์	[3]	✓			✓		✓	✓	✓	✓	✓	เคารพ ยกย่องเทิดทูน	

จากตารางสรุปการใช้คำนามซึ่งนำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามตามปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่พบในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติมีดังนี้ 1) แสดงถึงความสนิทสนมเป็นกันเองและรักใคร่เอ็นดู ได้แก่ คำเรียกญาติญาติแท้และผู้ไม่ใช่ญาติ คำเรียกตามบุคคลอื่นและวลีแสดงความรู้สึก 2) แสดงถึงความเคารพให้เกียรติ ให้ความสำคัญกับอาชีพ ได้แก่ ชื่อบุคคล คำเรียกอาชีพ คำนำหน้า ยศ บรรดาศักดิ์และคำยืมจากภาษาอื่น 3) แสดงถึงความเคารพนับถือ ยกย่องเทิดทูน ได้แก่ คำซึ่งใช้พูดกับพระสงฆ์และคำราชาศัพท์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาคำนามซึ่งนำมาใช้เป็นคำบุรุษสรรพนามในงานวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ในเรื่องการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยในสถานการณ์ต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่มีการใช้ภาษา สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน รวมถึงประยุกต์ใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ในเรื่องการเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามให้ถูกต้องเหมาะสมตามปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรวิจัยเกี่ยวกับการใช้คำประเภอื่น ๆ ในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่สะท้อนการใช้ตามสังคมและวัฒนธรรมเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนภาษาไทยของชาวต่างชาติต่อไป

References

- Angsuwiriya C. (2016). Language and society. Bangkok: Odeon Store
- Kuophongsak N. (2012). Problems in using Thai language for foreign students: A case study of Chinese students at Bangkok University. Ramkhamhaeng Journal Humanities edition. 31(1). 123-139.
- Na Nakhon P. (1999). Thai-Thai translation dictionary. Bangkok: Thai Wattana Panich.

- Netsuksang S. (2018). REFERRING EXPRESSIONS AND REPRESENTATIONS OF TIME IN THAI AND ENGLISH VERSIONS OF NOVEL: A CASE STUDY OF “THE HAPPINESS OF KATI” Master of Arts Thesis. Department of Linguistics for Communication. Thammasat University
- Paicharoen. N. (2016). A Conversation Analysis of Dialogues in Thai Textbooks for non-native learners. Doctor of Philosophy Thesis. Major of Linguistics. Department of English and Linguistics, Thammasat University.
- Palakornkul A. (1972). A socio-linguistic study of pronominal strategy in spoken Bangkok Thai. Ann Arbor, Mich: University Microfilms International.
- Phanupong V. (2000). The structure of Thai: a grammar system. Bangkok: Ramkhamhaeng University Printing House.
- Phanthumetha B. (2012). The structure of the Thai. 12th printing. Bangkok: Ramkhamhaeng University Printing House.
- Phanthumetha N. (2016). Thai Grammar. Bangkok: Chulalongkorn University Publishing.
- Ponmani S. (2002). Foundations of teaching Thai as a foreign language. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House
- Pimpuang K. and Yuttapongtada M. (2022). Efficiency of Educational Innovation to Enhance the Potential of Thai Conversation for Foreign Students at Kasetsart University. Journal of Positive School Psychology <http://journalppw.com> 2022, Vol. 6, No. 6, 1076-1085
- Prasithrathasint A. (2013). Sociolinguistics, Fifth Edition. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House
- Prachansit C. and Yenbutra P. (2021). Using Thai and Chinese Personal Pronouns of Chinese Students. Graduate School Journal Suan Dusit University Year 17, Issue 2, May - August 2021
- The Royal Institute. (2003). Dictionary, Royal Institute Edition 1999. Bangkok: Royal Institute.
- Sathiansukon S. (2010). Errors in Thai Writing Made by Chinese Students: A Case Study of University of Thai Chamber of Commerce, Academic Year 2008- 2009. Thai language for communication. Faculty of Humanities. University of the Thai Chamber of Commerce.
- _____ (2011). Teaching Thai to Chinese Students: Condition, Problems and Solutions. Thai language for communication. Faculty of Humanities. University of the Thai Chamber of Commerce.
- Wardhaugh R. (2002). an introduction to Sociolinguistics. Massachusetts: Blackwell Publishers Ltd.
- Wen Qingyu. (2013). Problems of Thai Personal Pronoun Usage Based on Sociolinguistics of Chinese Students Studying Thai Language. Master of Education Thesis. Teaching Thai. Chiang Mai University.

